

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת ויגש

תורת

מהו המושג חיים ומיתה

בראשית פרק מ"ב (כו) ויגדו לו לאמר עוד יוסף זוי וכייהוא מישל בְּכַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם ויפג לבו כי לא-הֶאֱמִין לָהֶם: (כז) וידברו אליו את כָּל-דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וירא אֶת-הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלוּ יוֹסֵף לְשֵׂאת אוֹתוֹ וְהַזֹּי רוֹזֵן יַעֲקֹב אֲבִיהֶם: (כח) ויאמר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד-יוֹסֵף בְּנִי זוי אֲלֹכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרִם אֲבוֹתַי:

מדוע בתחילה ויפג לב יעקב למרות שבישרו לו שהוא מלך במצרים, ומסתמא אביו שמר את הדבר שהן חלומותיו ושומע כעת שהתממשו, ומאידך אחרי שראה את העגלות ותחי רוח יעקב?

חשש יעקב שיוסף התקלקל

אולם פרש"י בראשית פרק מה פסוק כז (כז) את כל דברי יוסף - סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה, זהו שאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא אמר אשר שלח פרעה: וכן מצאתי שמבאר בספר אבן יחזקל בפרשת ויגש כי כל שאדם אינו ממלא את תכליתו ותפקידו בעולם נחשב כרשע אשר בחייו קרוי מת ואין על מה לשמוח במה שנגלה יוסף מושל במצרים.

בלי תכלית חשוב כמת

בראשית פרק מ"ז (יט) לָמָּה זָמוּת לַעֲיָיִךְ גַּם-אֶנְזוֹנוֹ גַּם אֲרָמְתָנוּ קָנִיתִי-אֹתָנוּ וְאֶת-אֲרָמְתָנוּ בְּלָזָם וְנִהְיָ אֶנְזוֹנוֹ וְאֲרָמְתָנוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה וְתִן-דָּרַע וְזוֹזִיָּה וְלֹא זָמוּת וְהָאֲרָמָה לֹא תִשָּׁם:

יש לשאול מה שייך מיתה בקרקע? אולם התורה מלמדת אותנו כל דבר שאינו ממלא תפקידו בעולם חשוב כמת, ולכן חז"ל דרשו רשעים בחייהם קורים מתים כיון שאינם ממלאים את תפקידם בעולם.

אם הבן אינו בדרכי התורה אין חיים

ולכן אמרה רבקה בראשית פרק כז (מו) וַתֹּאמֶר רַבֵּקָה אֶל-יַצְחָק קַצְתִּי בְחַיִּי מִפְּנֵי בָנוֹת חַת אִם-לֵקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת-חַת כָּאלֹה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים:

רשעים בחייהם כמתים

וכן מבואר במסכת ברכות דף יח ע"א ומספרת על רבי חייא ורבי יונתן שהיו הולכים בבית העלמין ואמר רב חייא לרב יונתן תכסה את הציציות שלך שלא יאמרו שאנחנו מבזים אותם, שאל רב יונתן הרי המתים לא יודעים, השיבו שכן הם יודעים שהרי כתוב כי החיים יודעים שימותו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו חיים, שנאמר ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא הכה את שני אראל מואב והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג. מדייקת הגמרא מדוע כתוב בן איש חי וכי כל העולם בני מתים? אלא, בן איש חי - שאפילו במיתתו קרוי חי, זאת אומרת שאפילו לאחר מיתתו יודע, ומצד שני דורשת הגמרא מהו שכתוב והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחייהן קרויין מתים, שנאמר על פי שנים עדים או (על פי) שלשה עדים יומת המת. איך התורה כותבת יומת העד המת הרי הוא חי, אלא ללמדנו כיון שהוא רשע שמעיד שקר חשוב כמת.

אדם שאינו מכיר בחסדי ה' ומודה עליהן נחשב כמת

ומבאר במדרש תנחומא (בבור) פרשת וזאת הברכה סימן ז מבאר את ההבדל בין צדיקים לרשעים, צדיקים אפילו במיתתן נקראים חיים, שנאמר אשר בידו נפש כל חי (איוב יב י), וכי חיים מסורים בידו, מתים אינם מסורים בידו, אלא אלו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים, שנאמר ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל וגו' (ש"ב כג-כ), אבל הרשעים בחייהם ובמיתתם קרויין מתים, שנאמר ואתה חלל רשע וגו' (יחזקאל כא ל), וכן הוא אומר על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת (דברים יז ו), וכי יש מת שחייב מיתה אחרת, אלא רשע בחייו חשוב כמת, מפני מה, כשרואה חמה זורחת ואינו מברך ברוך יוצר המאורות, שוקעת אינו מברך מעריב ערבים, אוכל ושותה אינו מברך, אבל הצדיקים מברכים על כל דבר ודבר, ולא תאמר בחייהן, אלא אפי' במיתתן, שנאמר יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו' (תהלים קמט ה).

מדוע פרשת חיי שרה ויחי יעקב נכתבו על החיים כאשר מסופר על פטירתן

ויהיו חיי שרה וכו' וכן ויחי יעקב וכו' יש לשאול כיצד הפרשה נקראת בשם חיי שרה או ויחי יעקב כאשר בפרשה מסופר על פטירתן ולא על חייהם?

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

אולם חז"ל לימדונו שצדיקים גם במיתתן נקראים חיים היות ומעשיהם ממשיכים להשפיע על הכלל וכאילו עדיין חי, זאת ועוד התורה מספרת כי במשך שנותיהם עלי אדמה הם ניצלו את ימיהם לעבוד את השם ולכן נחשבים לחיים, משא"כ אדם שאינו עובד השם הרי כל ימיו הוא מת.

ביאור הנוב"י מסתלק הצלם מהאדם כמת

וכתב לבאר הנוב"י בספר אהבת ציון בדרוש החמישי וז"ל כן האדם כי בצלם אלהים עשה את האדם, וזה חשיבות האדם על כל בעלי חיים, כמו שנאמר בראשית ט' ב' ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו' ואין חיה רעה שולטת באדם אלא א"כ נמשל כבהמות נדמה וכשהאדם נשתקע ברוב עוונות צלם אלהים מסתלק מעל פניו כי הוא פוגם בו, ולכך הרשעים בחייהם קרויים מתים כי כמו ששלשים יום קודם מותו מסתלק הצלם, כן הרשע כל ימיו הולך בלא צלם אלהים, וע"י התשובה והדמעות רוחץ פניו ואז הצלם חוזר, אבל כל זמן שלא חזר בתשובה נאמר ברשעים ישע' ג ט' הכרת פניהם ענתה בם, אבל העוסק במצות ובתורה חכמת אדם תאיר פניו קהלת ח' א'.

דברי דוד המלך בהלל

והנה דוד המלך אמר **בתהלים פרק קטו (יז) לא המתים יהללוֹיָהּ וְלֹא כְלִי־רִדִי דוֹמָה: ויש לשאול מאי קמ"ל ומי יעלה על דעתו שמת יהלל כאשר לא שייך המציאות להלל?**

אולם כונת דוד המלך לא על מת ממש אלא על רשע שנקרא בחייו מת שאדם כזה לא יהלל את השם, ולכן ממשיך ואומר ומבקש **בתהלים פרק קיח (יז) לא אמות כִּי־אֶחְיֶה וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יָהּ: ויש לשאול מדוע כפל הלשון הרי אם לא אמות ממילא יחיה ואם יחיה ממילא לא אמות ומדוע נצרך לשניהם?**

אולם כונתו בזה שלא יכשל ביצרו לחטוא ולהיחשב מת וממילא לא יודה ויהלל את השם, אלט יזכה להיות חי ועובד השם ויודה לקב"ה. אח"כ מצאתי שכונתי לדברי בגדי שרד למהר"י אבוחצירא זצ"ל בביאורו על ההגדה. **שוב ראיתי שזה מבואר בזוהר בתחילת האידרא זוטא כרך ג (דברים) פרשת האזינו [דף רפז עמוד ב] אתעטף ר"ש ויתיב פתח ואמר (תהלים קטו) לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה לא המתים יהללו יה הכי הוא ודאי אינון דאקרון מתים דהא קודשא בריך הוא חי אקרי והוא שארי בין אינון דאקרון חיים ולא עם אינון דאקרון מתים, וסופיה דקרא כתיב ולא כל יורדי דומה וכל אינון דנחתין לדומה בגיהנם ישתארו, שאני אינון דאקרון חיים דהא קודשא בריך הוא בעי ביקריהון.**

הדבקים בה' חיים כולכם

וזה שאומרת התורה דברים פרק ד (ד) **וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיקֻנְךָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם: שרק מי שדבק בקב"ה הוא נחשב חי, כן מבואר בזוהר חלק א דף צד א ועל דא זכאין אינון ישראל קדישין דאחידן ביה בקב"ה, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה וגו', בגין כך חיים כלכם היום.**

מוסר השכל

נמצינו למדים מהו המושג חיים במושגי הגוף האדם מבין שיש דרגות שונות יש אדם שחי בעושר ובריא ויש שהוא חי בעוני או חולה ויש חולה שנמצא בבית חולים בטיפול נמרץ ב"מ כולם נקראים חיים, אבל מובן מאליו שיש הבדל מהותי בין חיים אלו לאלו, כך מבחינה רוחנית החיים האמתיים של האדם שהן חיי הנשמה הוא קיום התורה והמצות ובלעדי זה נחשב למת למרות שגופו חי כיון שזה עיקר החיים, וגם בזה יש דרגות שונות של חיים וזה תלוי באדם בקיום התורה והמצות כמה הוא מקדיש לחיי הנשמה וכמה לחיי הגוף ומה יותר חשוב אצלו התורה או דבר אחר ולכן יכול להיות שיש לו חיי נשמה אבל במצב של טיפול נמרץ, לכן על האדם להשתדל כמה שיותר בקיום התורה והמצות ולשדרג את חיי הנשמה שלו.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא

Handwritten signature of Rabbi Mordechai Malka.